

Sa druge strane, pravi ljubitelji gradskih lasta mogu da ih privuku da se gnezde baš na mestima na kojima ih žele. Postoje kalupi u kojima može da se izlije betonsko ili gipsano gnezdo. Posebno predani zaljubljenici se trude u bilizini kolonija uvek održavati barice bogate blatom, koje je najbitniji građevinski element za gnezda, kako bi ga gradske laste uvek imale na raspolaganju za gradnju i nadogradnju

Društvo za zaštitu i proučavanje ptica Srbije okuplja pojedince i institucije koje se brinu za ptice u Srbiji u mrežu aktivnih članova, uspostavlja i održava partnerske odnose sa ornitološkim organizacijama širom Evrope putem učestvovanja u zajedničkim projektima. Društvo svoj rad zasniva na proučavanju, zaštiti i promociji divljih ptica i njihovih staništa.

Projekt „Upoznajmo i sačuvajmo gradske laste i crne čiope u Novom Sadu“ finansirala je Uprava za zaštitu životne sredine Grada Novog Sada

Društvo za zaštitu i proučavanje ptica Srbije

Adresa: Radnička 20a, 21000 Novi Sad

Telefon: 021/4896-306; Faks: 021/6616-252

E-mail sekretara: markotucakov1@gmail.com

Web site: www.pticesrbije.rs

Koordinator projekta: Draško Grujić

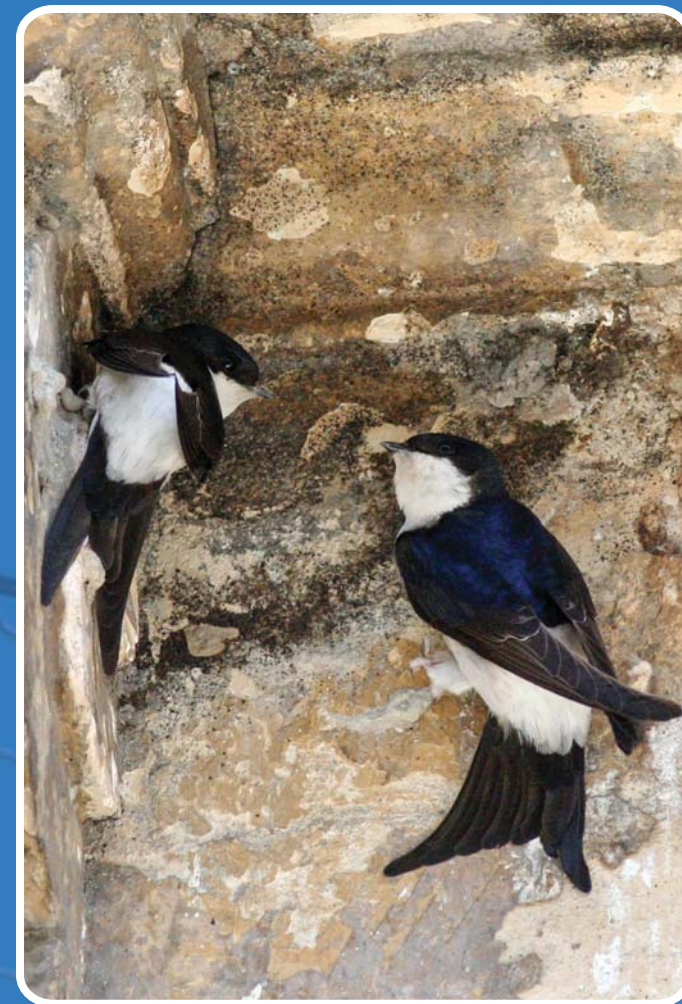
e-mail: drasko.grujic@gmail.com

Autori teksta: Draško Grujić i Marko Tucakov

Fotografije: Magdalena Grahovac, Katarina

Paunović, Saša Rajkov

GRADSKA LASTA

**DRUŠTVO ZA ZAŠTITU I
PROUČAVANJE PTICA SRBIJE**

Gradska lasta (*Delichon*

urbica) je mala ptica pevačica, selica. Naseljavala je otvorene terene u neposrednoj blizini vodenih i vlažnih staništa, a gnezda kolonijalno gradila na ulazima u pećine, potkapine i na kamenim liticama. Tokom istorije, potpuno se prilagodila na život u ljudskim naseljima i na ljudskim građevinama, pa je danas redovan pratilac čoveka i u prisnom kontaktu i suživotu sa njim. Gnezda, pojedinačna ili u kolonijama, smešta na terase, pod strehe i potkrovlja, u otvorene hodnike, pod ukrasne elemente sa spoljnih strana objekata (svodovi, simsovi, izbočine), ispod mostova, na silose... Gradska lasta se hrani sitnim insektima, loveći ih po nekoliko hiljada na dan. Hvata ih na velikim visinama, iznad ritova i velikih vodenih površina. Pored izvora hrane, vodene površine lastama obezbeđuju i materijal za gnezdo, blato. Sakupljeno blato laste odnose na mesta gnežđenja, gde ga, mešajući sa pljuvačkom, lepe za fasade i zidove, te od njega prave loptasta gnezda. Jedno gnezdo koristi se 2-3 godine, nakon čega biva napušteno zbog parazita ili samo padne. Laste su selice i zimu provode u Africi, dok su kod nas od kraja marta do kasno u jesen. U tom periodu imaju obično jedno do dva legla, sa po 4-5 mladunaca po leglu. Oba roditelja hrane mlade, a oni postaju potpuno samostalni sa oko 30 dana života.

Šta ugrožava gradsku lastu i kako joj pomoći?

Tokom projekta "Upoznajmo i zaštitimo gradske laste i crne čiope u Novom Sadu" evidentirano je manje od 2000 aktivnih i više od 6000 srušenih gnezda lasta. Najveći broj gnezda u koloniji je oko 150, a najviše mesta je sa manje od 5 aktivnih gnezda. Prirodni predatori lasta su soko lastavičar (*Falco subbuteo*), vrane (*Corvus cornix*), svrake (*Pica pica*), sa poljskim vrapcima (*Passer montanus*) i vrapcima pokućarima (*Passer domesticus*) se neretko moraju boriti za gnezda, a za ispale mladunce najopasnije su domaće mačke i psi lugalice. Primećeno je i mnogo negativnih uticaja ljudi na gnezdeću populaciju lasta u Novom Sadu, koji su se sastojali od: sistematskog rušenja gnezda prilikom obnove fasada, rasterivanja ptica sa već postojećih kolonija, zapušavanja ulaza u gnezda, uz obrazloženje da ptice prljaju prozore, nose stenice, prave buku... Kada se ovome doda zaprašivanje komaraca, čime se indirektno truju i laste, te im se smanjuje i količina dostupne hrane, a zajedno sa isušivanjem različitih vodenih staništa ponestaje im materijala za gnezda, sigurno postoji opasnost da ugrozimo opstanak ovih malih, brzih i prirodnih istrebljivača insekata.

Rušenje gnezda ove strogo zaštićene vrste zabranjeno je Zakonom o zaštiti prirode! Tehnički vrlo lakim operacijama možemo gnezda gradskih lasta sačuvati na mestima na kojima se nalaze. Ona tako neće ometati naš svakodnevni život, izgled i ambijent objekata na koji smo navikli. Prilikom krećenja i restauracije fasade, aktivna gnezda se sa spoljašnje strane mogu slobodno okrećiti, laste će ih koristiti i dalje. Ukoliko je problematičan izmet na zidovima ili oko gnezda, moguće je ispod gnezda pričvrstiti daščicu ili drugu čvrstu podlogu koja se povremeno može skinuti i očistiti, jer će tada izmet padati na nju. Gnezda je moguće i ograditi drvenom ili plastičnom kutijom, uz ostavljanje slobodne strane na kojoj su ulazi. Naposljetku, možda ipak ne želimo da se gradske laste gnezde na našem prozoru ili terasi. U tom slučaju, moguće je zatvoriti ceo prostor tilom ili mrežom i time im onemogućiti da započnu gnezdo, ili na pravougle spojeve zidova okačiti pokretne trake koje će ih od te namere odvrćati u periodu od aprila do avgusta. Konačno, gradske laste se neće pokušati gnezditi na mestima gde spojevi dva ili tri zida nisu pod pravim uglom.

